

NIET IN MIJN ACHTERTUIN-EFFECT GOOIT ROET IN HET ETEN

Door onder andere de vergrijzing van de Nederlandse bevolking halen bedrijven steeds meer personeel uit het buitenland. Maar hoewel deze arbeidsmigranten dus hard nodig zijn, wil niemand ze als naaste burens. Het 'niet in mijn achtertuin'-effect gooit vaak roet in het eten om geschikte huisvestingsplekken te vinden. Rivierenland Business organiseerde onlangs een forum rondom dit thema. Waar liggen de kansen en waar de valkuilen?

Iedereen begrijpt dat arbeidsmigranten nodig zijn, maar 'niet in de eigen buurt' is nog steeds het stigma dat rond de huisvesting van arbeidsmigranten heerst, beaamt ook Nees van Wolfswinkel. "Je moet als gemeente naar je inwoners duidelijker communiceren dat arbeidsmigranten gewoon mensen zijn zoals wij. Na een dag werken hebben ze recht op goede huisvesting om tot rust te komen om zo de volgende dag weer aan het werk te kunnen. Ten tweede zijn arbeidsmigranten onmisbaar voor onze economie. Goede huisvesting is een van de voorwaarden om hen te lokken in ons land aan de slag te gaan." "Bij de huisvesting van arbeidsmigranten krijg je ongeveer met dezelfde problematiek te maken als bij windmolens", vult Wido Scholte aan. "Iedereen heeft ze nodig, maar je wilt ze niet naast je hebben. Wanneer je arbeidsmigranten midden in een woonwijk laat wonen, weet je dat je weerstand krijgt."

EERLIJK

Een goed voorbeeld van hoe het ook kan, ziet Kumar Spaans in de gemeente Zevenaar, waar 180 arbeidsmigranten gehuisvest zijn in een omgebouwd kantoorpand. Naast lange gangen met aan weerszijden slaapkamers voor twee personen en sanitaire voorzieningen, zijn er op elke verdieping gezamenlijke relaxruimtes, keukens en een washok. Ook zijn er dag en nacht toezichhouders in het gebouw aanwezig. "Het grote succes van dit project schuilt 'm in het feit dat de verhuurder van het pand niet het beheer doet", zegt Spaans. "Dit doet iemand van de gemeente die betaald wordt door de lokale overheid, waardoor het allemaal eerlijk blijft."

FACILITERENDE ROL

De overheid heeft volgens Van Wolfswinkel alleen een faciliterende rol. "We hebben toch het voortouw genomen omdat de problematiek zijn weerslag heeft op de reguliere woningmarkt. Bovendien, door goede huisvesting voorkom je

ook vervelende uitwassen en criminaliteit. Met alle stakeholders, woningcorporaties, uitzendbureaus, huisvesters en werknemers proberen we tot een zo goed mogelijke oplossing te komen." Ook in de regio Rivierenland wordt gekeken of bedrijfspanden omgebouwd kunnen worden tot wooneenheden. "In principe is het mogelijk bedrijfspanden om te bouwen tot wooneenheden", vervolgt Van Wolfswinkel. "Het probleem is echter dat veel van deze panden gelegen zijn op industrieterreinen met milieuzones die roet in het eten gooien. In de gemeente Neder-Betuwe speelt echter nog een ander probleem, namelijk dat we een groot gebrek aan beschikbare bedrijfsruimte hebben."

REGIONALE AANPAK

Van Wolfswinkel zegt voor een regionale aanpak te pleiten. "Toen ik in 2018 wethouder werd en direct met dit dossier aan de slag ging, ontdekte ik al snel dat je dit regionaal moet aanpakken. Het onderwerp maakte deel uit van het portefeuille Overleg wonen in de regio maar was een ondergeschoven kindje. Daarom is het op ons advies ondergebracht in een aparte portefeuille Overleg huisvesting arbeidsmigranten. Het voordeel van het regionaal aanpakken van deze problematiek is dat je gebruikmaakt van elkaars kennis en ervaring. Bovendien voorkom je het zogenaamde waterbedeffect, waarbij de ene gemeente streng controleert en handhaaft, terwijl omliggende gemeenten dat niet doen. Het voordeel van wonen en werken in dezelfde gemeente is dat je dit effect vermindert en bovendien de verkeersintensiteit afneemt."

MODERNE SLAVERIJ

Een gezamenlijke aanpak zorgt niet alleen voor voorkoming van het waterbedeffect. Het regionaal afsprakenkader moet er bovendien voor zorgen dat een halt wordt toegeroepen aan excessen en aan beroerde woon- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten.

Nees van Wolfswinkel.

Kumar Spaans.

DE DEELNEMERS

- Wido Scholte, Procesregisseur huisvesting arbeidsmigranten Provincie Gelderland.
- Nees van Wolfswinkel, Wethouder volkshuisvesting gemeente Neder-Betuwe en voorzitter van het regionale overleg Huisvesting arbeidsmigranten van Regio Rivierenland.
- Wilfred Brens, Eigenaar SprintWerkt.
- Kumar Spaans, Operationeel Directeur SprintWerkt.

11

"De arbeidsmigranten verlaten huis en haard om in ons land te komen werken", reageert Spaans. "Zij moeten het gevoel krijgen dat ze gewaardeerd worden en daar hoort goede huisvesting bij. De huisvesting van arbeidsmigranten wordt echter veelal verzorgd door de uitzendorganisatie of een daaraan gelieerde onderneming. De soms exorbitante huur wordt vervolgens ingehouden op het loon. Uitzendorganisaties die slechte tarieven afspreken, kunnen dit op deze manier verhalen op de arbeidsmigranten."

"Aan deze moderne vorm van slavernij moet echt een einde komen", vult Brens aan. "Het is voor sommige uitzendbureaus een businessmodel geworden. Zij verdienen hiermee heel veel geld. Het streven zou moeten zijn om wonen en werken los te koppelen van elkaar en een hoge mate van onafhankelijkheid te bereiken van de werkgever. Door het aanbieden van zelfstandige huisvesting voor een langere periode kan deze stap naar participatie en uiteindelijk regulier verblijf worden gefaciliteerd."

MET DE RUG TEGEN DE MUUR

Veel arbeidsmigranten staan volgens Spaans met de rug tegen de muur. Huisvesting en werk zijn aan elkaar gekoppeld, waardoor de arbeidsmigrant bij verlies van baan ook geen dak meer boven het hoofd heeft. Brancheorganisaties ABU en NBBU hebben hun leden opgeroepen ruimhartig om te gaan met de huisvesting en arbeidsmigranten zonder werk niet op straat te zetten. Scholte: "Wij

zien gelukkig steeds vaker dat gemeenten pas een vergunning afgeven als duidelijk is dat arbeidsmigranten vier weken mogen blijven na beëindiging van het arbeidscontract."

Op de vraag hoe B&W en uitzendbureaus moderne slavernij proberen te voorkomen in de regio Rivierenland, antwoordt Van Wolfswinkel: "Inmiddels hebben we een kwartiermaker aangesteld die een uitvoeringsprogramma gemaakt heeft waarmee we nu aan de slag gaan. Een van de belangrijkste items is het samenwerken met de stakeholders. De 'verkeerde' huisvesters/ uitzendbureaus komen hopelijk vanzelf boven water."

'NEDERLAND STAAT NIET GOED AANGESCHREVEN ALS UITZENDLAND'

Met de anderen kunnen we goede afspraken maken. Wonen en werken moeten zoveel mogelijk gescheiden worden, daar zijn wij het allemaal over eens."

VERKEERSINTENSITEIT

Een aanvullend probleem bij de huisvesting van arbeidsmigranten is dat zij vaak ver weg gehuisvest zijn van waar ze werken. "Wij zien het ook", erkent Scholte. "De arbeidsmigrant woont bijvoorbeeld in Kleve, maar werkt in

Geldermalsen. Dit is terug te zien aan de verkeersintensiteit op de A15."

Een oplossing zou kunnen zijn dat de arbeidsmigranten gevestigd moeten zijn in de gemeente waar zij werken. Brens: "Ik vind dat als jij in een gemeente werkt, deze gemeente ook een oplossing moet zoeken voor de huisvesting. Wanneer je als gemeente een lokaal probleem op de arbeidsmarkt oplost door de juiste mensen te zoeken, dan moet je ook zorgen dat je binnen de gemeente deze mensen helpt goed te huisvesten."

AANJAAGTEAM

Scholte ziet de lange afstanden wat betreft het woon-werkverkeer ook op regionaal niveau. "Omdat er veel weerstand is van inwoners in West-Betuwe, is het moeilijk om daar huisvesting voor arbeidsmigranten van de grond te krijgen. Wat je ziet is dat mensen in Tiel wonen, maar in West Betuwe werken. Hierdoor krijg je onnodige verkeersbewegingen en komt de last te liggen bij de achterstandswijken in Tiel. Terwijl West Betuwe als het ware 'profiteert' van de werkgelegenheid. Wij zijn er nu vanuit de Provincie mee bezig, aangezien het iets betreft wat de hele regio aangaat. We hebben sinds kort een aanjaagteam Huisvesting Arbeidsmigranten, waarmee we proberen op regionaal niveau de huisvesting te regelen. Centraal staat: 'welke gemeente gaat nu welk deel van die huisvestingsopgave in beeld brengen?' Ook houden we ons bezig met onderzoek. Zo denken we dat op dit moment zo'n 19.000

Wido Scholte.

'IEDEREEN
HEEFT ZE
NODIG, MAAR
JE WILT ZE
NIET NAAST
JE HEBBEN'

Wilfred Brens.

arbeidsmigranten werkzaam zijn in Rivierenland. Dat is behoorlijk gestegen de afgelopen jaren."

AZIATISCHE ARBEIDSMIGRANTEN

De economie in Oost-Europa stijgt, de werkloosheid daalt. Dat vraagt om arbeidskrachten die in landen als Polen en Roemenië dan ook vaker een vast contract krijgen en een beter loon dan voorheen. Het verschil in loon tussen Polen, Roemenië en Bulgarije en Nederland wordt hierdoor steeds kleiner, en daarmee ook de urgentie om voor werk en inkomen naar bijvoorbeeld Nederland te komen. Uitzendbureaus kijken steeds verder naar het oosten zoals Oekraïne en zelfs buiten de Europese grenzen, zoals Vietnam en de Filipijnen, om de opengevallen plekken in te vullen. Brens: "Nederland staat niet goed aangeschreven als uitzendland. Arbeidsmigranten gaan

liever naar Frankrijk, Scandinavië of Zuid-Duitsland. Bij de automotive bedrijven in Duitsland zijn de arbeidsomstandigheden goed. Bovendien kunnen ze daar in het weekend naar huis omdat het maar een paar uurtjes rijden is naar Polen. Om die reden wordt het steeds lastiger om arbeidsmigranten uit landen als Polen of Roemenië te krijgen en wordt er steeds verder over de grens gekeken."

QATAR

Spaans stipt Qatar aan, waar gastarbeiders uit landen als Pakistan, India, Nepal, Sri Lanka en Bangladesh vaak in zware en onveilige omstandigheden werken aan de bouw van de stadions voor het WK van 2022. "Je hebt het hier over een volgende gradatie van slavernij. Mensen worden daar totaal aan hun lot overgelaten, paspoorten worden afgepakt. Ik vraag me ook

af hoe het gaat als mensen uit bijvoorbeeld Azië hier komen werken. Je ziet nu al veel uitzendbureaus die niet om kunnen gaan met Europese arbeidsmigranten. Hoe gaat dat straks als ze met deze nieuwe arbeidsmigranten te maken krijgen?" Scholte zegt de ontwikkeling van arbeidsmigranten uit verre landen met argusogen te volgen. "Je moet niet vergeten dat het vaak om kansloze mensen gaat die niet weten wat hun rechten zijn."

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

Arbeidsmigratie blijkt een lastig thema tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 te zijn. "Er zijn gemeenten die heel actief zijn met arbeidsmigranten, zoals Tiel, Neder-Betuwe en Zaltbommel", zegt Scholte. "Maar er zijn ook gemeenten die niet willen zien dat er arbeidsmigranten zijn. Nu we dichterbij de gemeenteraadsverkiezingen komen, hoef je eigenlijk in geen één gemeente te beginnen over de huisvesting van arbeidsmigranten omdat niemand zijn handen hieraan durft te branden."